

skušenih mož hvalo žel, ljubezen njihova ostala mu bode, to skušnija poterjuje. Zatoraj rečem: Gani se verli ratar, če ti je mar poznega vnuka zahvala.

*Inocencij. *)*

Názorni nauk v drugem razredu ljudske šole.

Znano je vsacemu ljudskemu učitelju, da pouk v realijah v ljudskih šolah ni družega, nego názorni nauk, katerega je treba pridno obdelovati po vseh razredih. V prvem razredu je názorni nauk glavna stvar, ker budi um in vadi otroke govoriti. Brez názornega nauka na najnižej stopnji poučevanja ni nobenega napredka, to je znano vsacemu učitelju, in bilo bi smešno, ako bi to stvar še povdarjal. Namén mojim vrsticam je samo ta, da opozárjam ljudske učitelje, naj bi ne zanemarjali tega nauka tudi po družih, višjih razredih. Posebno v drugem razredu ljudske šole je názorni nauk ravno tako potreben, kakor v prvem, ako želi učitelj s svojimi učenci vspešno napredovati. Tu ne zadostuje, da učitelj berilne vaje rečno obravnava, nego treba je tudi posámeznega názornega nauka, da se otroci vadijo v mišljenji in pravilnem govorjenji. Pred vsako berilno vajo naj bi se učitelj razgovarjal z otroki vsaj četrte ure o najpotrebnejših stvaréh, ki so človeku v življenje, recimo: o hrani, obleki, stanovanji i. t. d. Taki razgovori naj bi bili priprava k dotičnemu berilu in naj bi dotično berilo razjasnjevali; zna se, da se je treba k temu vselej dobro pripraviti. Učitelj naj pri tacih vajah gleda posebno na to, da otroci v popolnih stavkih in razločno odgovarjajo.

Pokazati hočem tukaj le nekoliko tacih vaj, ki se mi potrebne zdé pred obravnavo berilnih sestavkov, da se otroci vadijo v mišljenji in govorjenji.

1. V a j a.

Hrana, obleka in človeško stanovanje.

Otroci! vsak izmed vas zna: ako hočemo živeti, treba nam je jesti in piti. Vse to, kar jemó, imenujemo jéd; a to, kar pijemo, imenujemo pijačo. Kako imenujemo to, kar jemó? kar pijemo? — Jed in pijačo skupaj imenujemo z jedno besedo: hrana ali živež. Kadarkoli bode te slišali ali brali besedo hrana ali živež, mislite si, da je to jed in pijača. — Jedi, ki jih jémo póstne dni, imenujejo se postna jedila, a jedi, ki jih jémo druge dni, imenujejo se mesna jedila. — Jedila, katerih ni treba niti kuhati niti péči, recimo: jabolka, hruške, imenujejo se présna jedila. — Kdo mi zná vse to povedati, kar vam sem jaz povedal? — Ti Jožek, povédi mi, česa nam je treba, da živimo? (Jedi in pijače). Kaj je jed? kaj je pijača? (To, kar jémo, je jed; kar pijemo, je pijača). — Kako imenujemo jed in pijačo z jedno besedo?

*) Objubljeno prošimo!

(Hrana ali živež). — Čemu je treba človeku živeža? Kaj bi se zgodilo, ako bi človek ne jedel in ne pil? — Kdo mi zna povedati, katera jed je najnavadnejša? No, Tonček, povédi mi ti! (Najnavadnejša jed je kruh). — V kakšnej podobi imamo kruh? (V podobi hlebca). Kaj ima hlebec kruha? (Hlebec ima skorjo in sredico). — Kje je skorja? (Od zgoraj in od spodaj). — Kje je sredica? (Med zgorju in spodnjo skorjo). — Kakšno obliko ima hlebec? (Okroglo). — Kakšnih hlebcev imamo še? (Podolgastih). — Kakšna je sredica? (Mehka). — Kakšna je skorja? — Iz česa je kruh? (Iz moke). — Iz česa je moka? (Iz žita). — Kje se dobiva žito? Kdo prideluje žito? Kdo dela moko iz žita? Ali je samo kruh iz moke? Katere jedi so še iz moke? — Vse take jedi, ki so iz moke, imenujemo močnate jedi. — Kaj pijete, kadar ste žejni? (Vodo), Kaj je voda? (Pijača). Kakšne pijače poznate še? (Vino, pivo, žganje, čaj, kava, mleko).

Pómnite otroci: jed in pijača nam ohrani življenje. A razven hrane je treba človeku še nekaj družega, da more živeti. Po leti je gorko, to je znano vsacemu; zatorej po leti lahko brez suknje okoli skačete. Po zimi je to vse drugače; po zimi je mraz in nas zebe. Česa nam je treba po zimi, da nas ne zebe? (Obleke). — Kdor nima po zimi gorke obleke, tega zebe. Česa nas varuje obleka? (Obleka nas varuje mraza). Brez obleke bi po zimi ne mogli živeti v naših krajih. Le pomislite, otroci, ako bi po zimi, kadar je hud mraz in je vse z debelim snegom pokrito, ako bi v tacem času morali bôsi ali pa brez suknje, brez jopiča daleč kam iti! Zmrznili bi. Vsa oblačila, ki jih človek nosi, imenujemo njevogo obleko. Tudi obleka je človeku v življenje potrebna. — Ponavljanje: Česa je človeku v življenje treba, prvič? drugič? Povédi mi ti, Marček! itd.

A človeku je tudi še neke tretje stvari treba, da živi. Pomislite, da bi živeli vse poletje zunaj v kacem gozdu. Po dnevi bi se hladili v hladnej senci, a po noči bi ležali na mehkem mahu in bi sladko počivali. To bi bilo po leti. A zdaj pride zima. Po drevesih leži sneg, zemlja je zmrzla, vlažni mah je od hudega mraza trd kakor kost; kam se naj zdaj vležemo? Živali se skrijejo v svoje brloge, ptice v svoja gorka gnezdica; tudi človek potrebuje varnega zavetja, kjer se odpočije od težavnega dela, in se obvaruje dežja in mraza. Kako imenujemo takšen kraj? (Hiša). Ljudjé stanujejo v hišah. Hiše so človeška stanovanja. Vsak človek potrebuje stanovanja, da more živeti. Ponavljanje: Česa potrebuje človek, da more živeti, prvič? drugič? tretjič?

Povédi še ti, Tonček! Kaj umeješ, kadar slišiš besedo hrana? obleka? stanovanje? Te tri besede zapišem na šolsko tablo in zdaj hočemo še jedenkrat ponoviti vse, kar vam sem povedal.